Una sută de ani dela naşterea Regelui Carol I

(Continuare din pag. 3-a)

REGELE CAROL I ŞI ARMATA

Dela începutul domniei sale, Carol I a fost preocupat de organizarea armatei, ale cărei lipsuri în armament, material şi echipament, erau mari; a cărei instrucţie era insuficientă şi ale cărei cadre nu corespundeau cerinţelor.

După abdicarea domnitorului Cuza, — abdicare forţată, la care contribuise şi o parte din ofiţeri, — corpul ofiţeresc era împărţit în două tabere: „februariştii" şi „antifebruariştii", —adică partizanii loviturii de stat dn Februarie 1865 şi adversarii ei. Domnitorul Carol a căutat să înlăture politica din armată şi s'o reorganizeze după modelul celei prusiene. In acest scop el a voit să aibă colaborarea unui locot.-colonel prusian, care a şi fost chemat în Bucureşti. Nemulţumirile însă, ce le-a provocat proectul acesta, atât în rândurile ofiţerimei, cât şi în lumea politică, a determinat pe tânărul domnitor să renunţe la proectul său. El a făcut cunoscut, în 1869, că va proceda la reorganizarea şi întărirea forţelor noastre armate, aşa cum impun propriile noastre interese. Războiul Independenţei, dacă a scos în strălucit relief, virtuţile legendare ale ostaşului nostru, ca luptător neînfricat, disciplinat şi capabil de orice sacrificiu, el a dezvăluit şi lipsurile armatei, în vederea susţinerii unui război prelungit. De aceea, după 1878, prin acordări de credite pentru apărarea naţională, prin instrucţia profesională a trupei, prin selecţia severă a ofiţerilor şi prin diferite legi privitoare la recrutare, cadre, înaintarea ofiţerilor ş. a., s'a putut spori capacitatea combativă a forţelor armate de uscat şi de apă; iar în 1912 s'a organizat şi cel dintâi corp de aviaţie militară.

După planul conceput de generalul belgian, Brialmont, s'au construit şi liniile de fortificaţii din jurul Bucureştilor şi din sectorul Focşani-Nămoloasa. S'a creat apoi, batalioanele de vânători şi diferite trupe de specialităţi şi s'au înmulţit numărul regimentelor de infanterie, artilerie şi cavalerie. Pe Dunăre s'a creat o flotilă puternică de război; iar pentru apărarea coastei Mării Negre, s'au construit câteva vase de război.

„Marele căpitan" din 1877, care a dovedit în timpul războiului Independenţei, însuşirile sale de comandant suprem şi de strateg, a dat o atenţiune deosebită formaţiunii unui corp de ofiţeri de stat major; după cum s'a interesat de aproape de buna organizare a institutului geografic, a şcoalelor militare şi a diferitelor instituţii şi stabilimente militare. In numeroase alocuţiuni, Regele Carol I a exprimat elogii infanteriei, cavaleriei, artileriei şi marinei, pentru progresele înfăptuite.

Spicuim câteva declaraţiuni ale regelui Carol I, despre artileria română:

„Am ţinut să exprim în special mulţumirile Mele cele mai călduroase ofiţerilor şi bateriilor pentru purtarea lor vitează şi strălucită în toate luptele cele mai importante în care, mare parte din succesele armatei noastre se datoresc artileriei".

(Cuvintele Domnitorului Carol I adresate ofiţerilor regimentului 3 artilerie, la revista tuturor trupelor din Craiova, la 2 Mai 1878).

„In totdeauna am simţit o adevărată plăcere când am inspectat regimentele de artilerie, căci am constatat că în această armă, ofiţerii sunt pătrunşi de înalta lor misiune şi se ocupă foarte mult de progresul acestei arme de elită".

(Cuvintele Regelui Carol I rostite cu ocazia inspecţiei la regimentele 2 şi 10 artilerie, la 2 Iunie 1900).

„Artileria poate fi mândră de falnicul său trecut şi ţara, împreună cu Mine, ne putem rezema cu încredere pe această armă care şi-a biruit un loc de căpetenie în armată.

Domnitorul Carol în 1868

.... ridic paharul Meu în onoarea artileriei, urându-i un viitor tot aşa de strălucit ca trecutul său şi ca dânsa să rămâe de-a pururea podoaba iubitei Mele armate".

(Din discursul Regelui Carol I la ospăţul de seară dela Arsenalul Armatei, cu ocazia serbării „Intâiul tun 15 Mai 1877", în anul 1902).

Te-Deum la intrarea în Bucureşti a trupelor victorioase după războiul din 1877—78

le-au suferit armatele Ţarului Alexandru II în Balcani, se creiase o situaţie atât de critică, în cât comandantul acelor armate, marele duce Nicolae, a fost nevoit să ceară Domnitorului Carol intervenţia grabnică şi în orice condiţii, a armatei române.

In adevăr, armatele ruseşti erau ameninţate să fie azvârlite în Dunăre. Comandamentul rus nesocotise şi valoarea combativă a Turcilor. El crezuse că expediţia din Balcani va fi un marş triumfal până la Constantinopol.

Domnitorul Carol a intervenit cu mica, dar viteaza sa armată, spre a salva trupele ruseşti şi a asigura României victorioase dreptul său deplin de suveranitate.

Armata noastră a fost împărţită în două corpuri: un corp de operaţiuni, compus din diviziile 2, 3 şi 4, (41 batalioane, 32 escadroane de cavalerie, 18 baterii şi 5 companii de geniu) cu un efectiv de 38.000 de oameni, 7000 de cai şi 108 tunuri şi un corp de observaţie, pentru paza Dunării, cu un efectiv de 10.000 oameni şi dispunând de 74 tunuri.

Corpul de operaţiuni român, după înţelegerea stabilită între Ţarul Alexandru II şi Domnitorul Carol I, a luat poziţie la nord de Plevna, important nod de comunicaţii şi poziţie puternic întărită de Turci. După bătălia dela Griviţa (30 August 1877) în care trupele române s'au acoperit de glorie, Domnitorul Carol, dându-şi seama că Plevna reclamă imense sacrificii, prin poziţiile sale întărite, a propus impresurarea ei, fiind convins că trupele turceşti de sub comanda lui Osman paşa, încercuite şi lipsite de comunicaţii cu exteriorul, se vor preda.

Planul propus de Domnitorul Carol a fost aprobat de Ţarul Alexandru II şi după câteva luni, în ziua de 27 Noembrie, Plevna a căzut.

După capitularea trupelor turceşti din Plevna, Românii au ocupat prin lupte localităţile Rahova, Smârdan şi Vidin.

In acest război armata noastră a suferit următoarele pierderi: 55 ofiţeri şi 4297 morţi; 70 ofiţeri şi 3246 soldaţi răniţi.

Bravura şi jertfele armatei noastre, ne-au asigurat victoria, independenţa şi stăpânirea Dobrogei în schimbul, dureros pentru noi, al retrocedării Basarabiei de sud, Rusiei.

Un portret al Regelui Carol I

de ION I. C. BRĂTIANU

A fost o mare fericire că în clipe hotărîtoare, un suveran ca Regele Carol să fie înconjurat de oameni ca Brătianu, Kogălniceanu şi Rosetti, bărbaţi de stat în cel mai înalt înţeles al cuvântului, cu vastă experienţă politică, cu cunoştinţa adâncă a României şi a Europei, cu autoritate recunoscută şi cu patriotism încercat.

Carol, pe atunci Domnitor, a fost un factor hotăritor în marile realizări pentru că era un bărbat înţelept, prudent, cu mare convingere a menirei poporului de care Dumnezeu îl legase, cu simţ al demnităţei personale şi a Statului, cu firească ambiţiune pentru Ţară şi pentru El. Era înţelept pentrucă avea voinţă fără încăpăţânare şi pentrucă era un tactician politic desăvârşit. Avea însuşirea capitală pentru un Suveran constituţional de a cunoaşte oamenii şi de a şti să se înconjoare, îl ajutase şi norocul strângând în jurul său trei bărbaţi, care reprezentau un capital politic neasemuit.

Aceşti mari bărbaţi, în acele grele vremuri, au lucrat mână în mână în cea mai deplină înţelegere şi nefrământaţi de nici una din acele josnice patimi, cari fac adesea viaţa politică atât de crudă, atât de tristă şi atât de stearpă.

Carol I-iu era un adevărat Suveran constituţional fiindcă era totdeodată şi liberal şi conservator.

Era liberal prin tradiţia familiei de Sigmaringen, care reprezenta în familia de Hohenzollern ideile liberale. Tatăl Regelui Carol fusese prim ministru liberal înainte de regimul ultra-conservator al Principelui Bismarck. In familia de Hohenzollern-Sigmaringen era tradiţie şi educaţie liberală. Imi spunea odată Regele Carol, că profesorul său îi zicea: „Ai ca primă datorie, să faci să se uite în relaţiile cu alţii că eşti prinţ". El era liberal şi prin temperament. In cercetarea chestiunilor era totdeauna împins spre soluţiuni liberale.

Dar, era şi conservator. Era conservator fiindcă era Rege şi orice Rege, oricât ar fi de liberal, oricât ar fi de înaintat, chiar în soluţiunile cele mai înaintate pe care le admite concepţia sa, nu poate să nu aibă o preocupaţiune conservatoare, în sensul cel bun al cuvântului, în sensul de ordine şi continuitate. Şi mai era conservator fiindcă fusese ofiţer şi încă ofiţer prusian, adică cu spiritul acela de ordine şi disciplină, care a dăinuit întotdeauna în această armată.

El era stăpânit de două concepţiuni, de două preocupaţiuni statornice: Menirea României şi conştiinţa datoriei. Rar se poate întâlni un om, care să aibă mai vie şi mai trează conştiinţa datoriei. Aceasta era şi o însuşire personală, dar era şi un rod al educaţiei, căci în familia de Hohenzollern până în vremurile noastre, conştiinţa împliniri datoriei a fost temeiul chiar al tradiţiei sale.

Fusese o fericită împrejurare că cu sângele german, cu însuşirile lui de ordine, se aliase şi mult sânge francez cu facultăţile lui de fineţă, cari erau desigur caracteristice la Regele Carol şi la fraţii săi.

In asemenea condiţiuni, hotărârile sale erau fireşte determinate de interesele mari ale Statului.

Am avut fericirea să-l apropii, în situaţiuni foarte mari şi foarte grele şi pot să-mi dau seama de ceeace i-a îngăduit să îndeplinească în istoria noastră un rol atât de considerabil.

In deosebi, în ultimii săi ani, când toamna vieţei muiase scoarţa de rezervă cu care Domnitorul tânăr se încinsese sosind în ţară streină, am constatat deodată cu viul său interes pentru studiile istorice, neasemuitul învăţământ ce trăsese din vasta experienţă a vieţei sale; ore întregi îi plăcea bătrânului Rege să prelungească timpul necesar raportului ce îi presintam, povestind cele ce făptuise sau la care asistase, descriind bărbaţi şi femei pe care îi cunoscuse şi sub farmecul amintirilor, uitând — el atât de punctual — ora mesei, la grija căreia era silită a-l rechema Regina cea neştiutoare de precisiunile materiale.

In relaţiunile pe care am avut onoarea să le am cu dânsul, încă din tinereţele mele şi pe care le-am avut până în ultimele sale zile, mi-am dat socoteală cât putea să fie înrâurit de nevoile mari ale Statului şi cum dacă i le pu-

(Continuare în pag. 7-a)

Din amintirile lui Take Ionescu

„Regele Carol făcea parte din acele spirite mai mult de cumpăt de cât de avânt, cari nu sunt în stare să facă vreun pas greşit, dar nici vreo faptă mare. Şi se înţelege că pentru vremurile obicinuite, Regele Carol avea însuşiri remarcabile. Un tact ireproşabil, o minunată capacitate de a vedea, în orice ocaziune, şi partea bună şi partea rea a lucrului, o sârguinţă la muncă ce n'a şovăit niciodată, un bun simţ care putea fi luat cu uşurinţă drept o înaltă inteligenţă, un adânc simţ al datoriei, o rară instrucţiune pentru un suveran, maniere desăvârşite, o răbdare care, pe nedrept avea aerul nepăsărei, o grijă foarte cinstită de ceeace va avea să spună istoria. Cu toate acestea, în imprejurări excepţionale aceste însuşiri sunt neîndestulătoare, aproape defecte. Unde mai pui că Regele Carol, al cărui curaj fizic era, de sigur, mai presus de orice îndoială, n'avea curaj moral. Şi spiritul de iniţiativă îi era necunoscut.

Acest mănuchi de vrednicii şi de cusururi mărite prin vârstă, lămureşte rolul Regelui Carol în războiul mondial...

Regele Carol, să fim drepţi cu dânsul, n'avea nici o admiraţie pentru împăratul Wilhelm. El găsea activitatea fără linie şi cu salturi a „Kaizerului" cu desăvârşire nenorocită.

Şi apoi, Regele Carol era un pacifist sincer. Avea prea mult bun simţ şi, dându-şi seama de primejdia şi mizeriile ce aveau să decurgă din războiul mondial, nu putea să-l privească cu inimă uşoară. Şi să fim iarăşi drepţi, cât i-a stat în puteri, el a lucrat pentru pace. Nu voiu uita niciodată că în Februarie-Martie 1913, regele Carol a fost singurul partizan convins al politicei mele care ţintea să împedice un conflict sângeros între Bulgari şi noi, conflict care, atunci, ar fi deslănţuit în mod fatal războiul general. E adevărat că la un moment dat, regele Carol mă părăsi; dar când, totuşi, îi răspunsei cu un *non possumus* absolut, regele îmi mărturisi că el nu cedase războinicilor decât numai pentrucă ştiuse că eu n'am să cedez. Suveranii ne fac câteodată confidenţe de acestea neaşteptate. Nu mi-a explicat oare regele Carol într'o zi, timp de-o jumătate de oră, pricinile pentru cari era el cu totul nerecunoscător?

Regele Carol trăise până în 1912 cu siguranţa că războiul general nu se va deslănţui cât o trăi el. In toamna anului 1912, el îşi trimise nepotul — Regele Ferdinand — la Berlin, ca să afle intenţiile împăratului Wilhelm. Prinţul regal veni cu răspunsul, că împăratul credea că între Germania şi slavism va trebui să isbucnească conflictul, dar că el spera că nu va vedea aceasta cât va trăi el".

Pe la sfârşitul lunei Decembrie 1913, după demisia guvernului Titu Maiorescu, Take Ionescu a fost primit în audienţa de concediu de marele Suveran.

„Regele Carol era bolnav. Atunci m'a introdus regina Elisabeta într'o odae unde regele era în pat şi-mi aduc aminte un detaliu: de ani de zile nu mai văzusem haina care se chiamă „jiletcă cu mâneci". Regele Carol purta o jiletcă cu mâneci. Regele Carol, între altele, mi-a spus: „M'am înţeles cu d. Brătianu asupra mai tuturor punctelor, dar mi-a făcut şi o declaraţiune de politică externă; mi-a spus că dacă se întâmplă război, nu putem să ne supunem tratatului de alianţă, fără ca în Austro-Ungaria să se îmbunătăţească situaţia românilor din Ungaria... Şi aceasta a fost una din cauze pentru care în cursul iernei anului 1914 au fost atâtea tratative, care ştiţi că au fost la Budapesta, între români şi unguri, tratative care, eu am spus într'o vreme, îmi serveau drept termometru. Când ungurii erau gata la ceva concesiuni, miroseam războiul european. Indată ce ungurii făceau pe îndărătnicii, ziceam: e pace, pentru că, evident, nu era nimic sincer în acele tratative...".

In „Amintirile" sale, Take Ionescu scrie:

„Regele Carol era aşa de convins că pacea va dăinui, când în primăvara lui 1914, el îndrăzni să primească vizita Ţarului la Constanţa, lucru pe care nu l-ar fi făcut, dacă şi-ar fi închipuit că, după câteva luni, ar fi pus în situaţie să intre în războiu cu el.

Chiar în ziua de 9 Iulie 1914, când îmi destăinui la Sinaia gândul tainic al Impăratului Wilhelm de a fi hotărît să provoace războiul general, chiar atunci regele Carol adăoga că asta n'avea să se întâmple decât peste trei sau patru ani.

După ce a izbucnit războiul mondial, regele Carol era încredinţat de victoria germanismului, de oarece în epoca aceea el nu putea bănui toate forţele ce se vor coaliza împotriva Puterilor centrale.

Războiul „independenţei"

Cartierul al doilea al Domnitorului Carol

Din cauza politicei Rusiei în Orient şi a tendinţelor sale de expansiune, România s'a găsit într'o situaţie din cele mai grele şi delicate în cursul desfăşurării evenimentelor din anul 1876 şi începutul anului 1877.

Rusia, considerându-se atotputernică nu vroia să ţină seamă de interesele României. Comandamentul militar rus, în ajunul deschiderii ostilităţilor şi după ce trupele ruseşti trecuseră Dunărea, socotea fără nici o valoare „factorul român".

Totuşi, după înfrângerile ce

Regele Carol şi Regina Elisabeta la Sinaia în căutarea unui loc potrivit pentru aşezarea castelului Peleş

Domnitorul Carol asistând la trecerea prizonierilor turci: după luptele dela Plevna

După tabloul original de Grigorescu dela Muzeul „Toma Stelian"